

Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai nusprendė, kad Komisija neturėjo kompetencijos pagal valstybės pagalbos teisę nagrinėti žalos atlyginimo, kurį Rumunija sumokėjo Švedijos investuotojams vykdydama arbitražo sprendimą

Nors arbitražo sprendime buvo pritarta investuotojų argumentams, kad Rumunija neteisėtai panaikino mokesčių paskatų sistemą prieš įstodama į Sąjungą, vis dėlto Komisijos nagrinėta pagalbos priemonė buvo suteikta po įstojimo

2002 m. gegužės 29 d. Švedijos Karalystė ir Rumunija sudarė dvišalę investicijų sutartį dėl investicijų skatinimo ir abipusės apsaugos (toliau – DIS); jos 2 straipsnio 3 dalyje buvo nurodyta, kad kiekviena susitariančioji šalis visada užtikrina teisingą ir sąžiningą vertinimą į kitos susitariančiosios šalies investuotojų investicijas. Be to, DIS numatyta, kad investuotojų ir sutartį pasirašiusių šalių ginčus sprendžia arbitražo teismas.

2005 m. vykstant Rumunijos stojimo į Europos Sąjungą deryboms Rumunijos vyriausybė panaikino nacionalinę mokesčių paskatų tam tikriems nepalankioje padėtyje esančių regionų investuotojams sistemą (toliau – mokesčių paskatų sistema).

Keli Švedijos investuotojai, manydami, kad panaikinusi mokesčių paskatų sistemą Rumunija pažeidė savo iš DIS kylančią pareigą užtikrinti sąžiningą ir teisingą jų investicijų vertinimą, pateikė prašymą sudaryti arbitražo teismą, kad būtų atlyginta jiems padaryta žala. 2013 m. gruodžio 11 d. arbitražo sprendimu arbitražo teismas įpareigojo Rumuniją sumokėti šiems investuotojams 178 mln. EUR žalai atlyginti.

Nepaisant įvairių Europos Komisijos įspėjimų dėl būtinybės šioje byloje laikytis taisyklių ir procedūrų, taikomų valstybės pagalbos srityje, Rumunijos valdžios institucijos sumokėjo kompensaciją, kurią arbitražo teismas priteisė Švedijos investuotojams.

2015 m. kovo 30 d. sprendimu (toliau – ginčijamas sprendimas)¹ Komisija šio žalos atlyginimo sumokėjimą pripažino su vidaus rinka nesuderinama valstybės pagalba, uždraudė ją įgyvendinti ir nurodė susigrąžinti jau išmokėtas sumas.

Gavęs kelis ieškinius Bendrasis Teismas panaikino šį sprendimą², iš esmės motyvuodamas tuo, kad Komisija atgaline data taikė savo kompetenciją faktinėms aplinkybėms, susiklosčiusioms iki Rumunijos įstojimo į Sąjungą 2007 m. sausio 1 d. Bendrasis Teismas rėmėsi prielaida, kad aptariamą pagalbą Rumunija suteikė tą dieną, kai buvo panaikinta mokesčių paskatų sistema, t. y. 2005 m.

Išnagrinėjęs apeliacinį skundą Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) panaikino šį Bendrojo Teismo sprendimą ir patvirtino Komisijos kompetenciją priimti ginčijamą sprendimą, kartu grąžino bylą Bendrajam Teismui, kad šis priimtų sprendimą dėl jam pateiktų pagrindų ir argumentų, susijusių su ginčijamo sprendimo pagrįstumu.

¹ 2015 m. kovo 30 d. Komisijos sprendimas (ES) 2015/1470 dėl valstybės pagalbos SA.38517 (2014/C) (ex 2014/NN), kurią įgyvendino Rumunija – 2013 m. gruodžio 11 d. arbitražo teismo sprendimas byloje *Micula prieš Rumuniją* (OL L 232, 2015, p. 43).

² 2019 m. birželio 18 d. Sprendimas *European Food ir kt. / Komisija* (T-624/15, T-694/15 ir T-704/15).

Teisingumo Teismo vertinimas

Kadangi Komisija įgijo kompetenciją pagal SESV 108 straipsnį kontroliuoti pagalbos priemones, kurias Rumunija priėmė nuo jos įstojimo į Sąjungą, Teisingumo Teismas priminė, kad valstybės pagalba turi būti laikoma suteikta, kaip tai suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį, tą dieną, kai gavėjui suteikiama teisė ją gauti pagal taikytinus nacionalinės teisės aktus. Lemiamas veiksnys nustatant šią datą yra pagalbos gavėjų apibrėžtos teisės gauti aptariamą pagalbą įgijimas ir lygiagretus valstybės įsipareigojimas ją skirti. Būtent šiuo momentu tokia priemonė gali iškraipyti konkurenciją ir daryti poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai, kaip tai suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį.

Šiuo atveju Teisingumo Teismas konstatavo, kad nors teisė į žalą, kurią tariamai patyrė Švedijos investuotojai, atlyginimą kilo dėl Rumunijos atlikto mokesčių paskatų sistemos panaikinimo, tariamai pažeidžiant DIS, ši teisė buvo suteikta tik 2013 m. gruodžio 11 d. arbitražo sprendimu, kuriame ne tik konstatuotas šios teisės egzistavimas, bet ir nustatytas sumos dydis. Šie investuotojai galėjo faktiškai gauti šį žalą atlyginimą tik pasibaigus arbitražo procedūrai, nors ją siekiama iš dalies atlyginti žalą, kurią jie teigia patyrę laikotarpiu iki Rumunijos įstojimo į Sąjungą.

Taigi, atsižvelgiant į tai, kad aptariama pagalbos priemonė buvo suteikta po Rumunijos įstojimo į Sąjungą, **Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai nusprendė, kad Komisija neturėjo kompetencijos *ratione temporis* priimti ginčijamą sprendimą pagal SESV 108 straipsnį.**

Teisingumo Teismas nurodė, kad klausimas, ar arbitražo sprendimu priteistas žalą atlyginimas gali būti laikomas valstybės pagalba, kaip tai suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį, nepriklauso jo kompetencijai nagrinėjant apeliacinį skundą, nes Bendrasis Teismas jo nenagrinėjo. Atsižvelgiant į tai, Komisijos pagal SESV 108 straipsnį turima kompetencija jokių būdu negali priklausyti nuo šio klausimo nagrinėjimo baigties, nes pagal šią nuostatą Komisijos vykdomos prevencinės kontrolės tikslas yra, be kita ko, nustatyti, ar nagrinėjama kompensacija yra valstybės pagalba.

Galiausiai Teisingumo Teismas konstatavo, kad Bendrasis Teismas taip pat padarė teisės klaidą, kai nusprendė, kad Teisingumo Teismo sprendimas *Achmea*³ šiuo atveju nėra svarbus.

Sprendime *Achmea* Teisingumo Teismas nusprendė, kad pagal SESV 267 ir 344 straipsnius draudžiama dviejų valstybių narių sudaryta tarptautinė sutartis, pagal kurią vienos iš valstybių narių investuotojas, kilus ginčui dėl investicijų kitoje valstybėje narėje, gali iškelti bylą pastarajai valstybei narei arbitražo teisme, kurio jurisdikciją ši valstybė narė įsipareigojo pripažinti. Sudarydamos tokią sutartį valstybės narės sutinka netaikyti savo teismų jurisdikcijos, taigi, ir teisminių teisių gynimo būdų sistemos, kurią ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje jos įpareigojamos nustatyti Sąjungos teisei priklausančiose srityse ginčams, kurie gali būti susiję su šios teisės taikymu ar aiškinimu.

Šiuo atveju neginčijama, kad **Švedijos investuotojų prašoma kompensacija taip pat buvo susijusi su žala, tariamai patirta po Rumunijos įstojimo į Sąjungą dienos, nuo kurios šiai valstybei narei buvo taikoma Sąjungos teisė, be kita ko, SESV 107 ir 108 straipsniai.** Šiuo atžvilgiu arbitražo teismui pateikto ginčo negalima laikyti visais aspektais susijusiu tik su laikotarpiu, kai Rumunija, kuri dar nebuvo įstojusi į Sąjungą, dar nebuvo saistoma Sprendime *Achmea* nustatytų taisyklių ir principų. Be to, neginčijama, kad arbitražo teismas nepatenka į Sąjungos teismų sistemą, nes šis teismas nepatenka į teisių gynimo priemonių sistemą, kurią pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą valstybės narės įpareigojamos nustatyti Sąjungos teisės reglamentuojamose srityse.

Šiomis aplinkybėmis Rumunijos sutikimas su DIS numatyta arbitražo sistema neteko prasmės šiai valstybei narei įstojus į Sąjungą.

³ 2018 m. kovo 6 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Achmea*, [C-284/16](#) (taip pat žr. Pranešimą spaudai [Nr. 26/18](#)).

Atsižvelgdamas į visa tai, kas išdėstyta, Teisingumo Teismas panaikino sprendimą, dėl kurio pateiktas apeliacinis skundas, ir grąžino bylą Bendrajam Teismui, kad šis priimtų sprendimą dėl jam pateiktų pagrindų ir argumentų, susijusių su ginčijamo sprendimo pagrįstumu, visų pirma klausimo, ar jame numatyta priemonė materialiniu požiūriu atitinka SESV 107 straipsnio 1 dalyje nustatytas sąlygas.

PRIMINIMAS: Teisingumo Teismui galima paduoti apeliacinį skundą dėl Bendrojo Teismo sprendimo ar nutarties tik teisės klausimais. Paprastai sprendimo vykdymas dėl apeliacinio skundo nesustabdomas. Jei apeliacinis skundas priimtinas ir pagrįstas, Teisingumo Teismas Bendrojo Teismo sprendimą panaikina. Jis gali pats priimti galutinį sprendimą, jei toje bylos stadijoje tai galima padaryti. Priešingu atveju, jis grąžina bylą Bendrajam Teismui, kuriam Teisingumo Teismo apeliacine tvarka priimtas sprendimas yra privalomas.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

[Visas sprendimo tekstas](#) nuo jo paskelbimo dienos prieinamas CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127